

تحلیل قوانین، مقررات و بخشنامه ها: مالیات 20 درصدی واحدهای تولیدی به نفع دولت و بنگاه‌ها

افزایش سهم مالیات از درآمدهای دولت، یکی از نقاط قوت سازمان امور مالیاتی در چند سال اخیر بوده است. با این حال، برخی از تولیدکنندگان و بنگاه‌های اقتصادی همواره گلایه‌هایی را مبنی بر فشار مالیاتی بر این قشر مطرح کرده‌اند.

لطفعلی بخشی، اقتصاددان اعتقاد دارد که پیشنهاد سازمان امور مالیاتی مبنی بر کاهش نرخ مالیات واحدهای تولیدی از 25 به 20 درصد، باعث شفافیت بیشتر بنگاه‌ها، حذف کسب و کارهای دو دقتره و افزایش درآمدهای مالیاتی خواهد شد.

افزایش سهم مالیات از درآمدهای دولت، یکی از نقاط قوت سازمان امور مالیاتی در چند سال اخیر بوده است. با این حال، برخی از تولیدکنندگان و بنگاه‌های اقتصادی همواره گلایه‌هایی را مبنی بر فشار مالیاتی بر این قشر مطرح کرده‌اند.

هفته گذشته سیدکامل تقوی نژاد، رئیس سازمان امور مالیاتی، از پیشنهاد جدید این سازمان مبنی بر کاهش نرخ مالیات برای بخش‌های تولیدی کشور از 25 درصد به 20 درصد خبر داد. بنا بر اظهارات تقوی نژاد، این پیشنهاد برای اجرایی شدن منتظر موافقت مجلس و دولت خواهد ماند.

لطفعلی بخشی، اقتصاددان و عضو انجمن اقتصاددانان ایران در گفتگو با تجارت نیوز، این پیشنهاد سازمان امور مالیاتی را اقدامی بسیار مفید و تاثیرگذار می‌داند که نه تنها باعث کاهش درآمدهای مالیاتی نمی‌شود، بلکه افزایش میزان وصول مالیات را در پی خواهد داشت.

روند تاریخی نرخ‌های مالیاتی

این اقتصاددان با اشاره به روند تاریخی نرخ‌های مالیاتی در ایران، به تجارت نیوز گفت: برای اینکه بتوانیم این مساله را تحلیل کنیم، باید به سابقه نرخ‌های مالیاتی توجه کنیم. در گذشته نرخ‌های مالیاتی در ایران به صورت پلکانی تقریباً تا 65 درصد بالا می‌رفت.

نرخ 65 درصد از بیست میلیون تومان شروع می‌شد. یعنی بیست میلیون تومان به بالا، مشمول نرخ 65 درصدی مالیات می‌شد. این موضوع برای قانونی بود که حدود پنجاه سال قبل تصویب شده بود.

اما در سال 1380 و در زمان اصلاحات، یک اقدام انقلابی در این زمینه انجام شد. چراکه سود مالیات شرکت‌ها را 25 درصد ثابت کردند که در زمان اقدام بسیار مثبتی بود. قانون قبل از آن به شدت به کسب و کارهای ایران آسیب زده بود. چراکه بخاطر نرخ تورم و افزایش حجم پول، دیگر بیست میلیون تومان رقم قابل توجهی نبود.

وی افزود: زمانی که قانون قبلی در ایران تصویب شده بود، بیست میلیون تومان جز درآمدهایی بود که شاید در ایران یک یا دو نفر می‌توانستند به آن برسند. اما مثلاً در سال 80 چنین مبلغی شاید بالای 90 درصد از کسب و کارها، را شامل می‌شد. بنابراین، اگر نرخ 65 درصد ادامه می‌یافت، بنگاه‌های کشور را فلج می‌کرد.

به طور کلی، بسیاری از کسب و کارها دارای دو دفتر هستند. سال 80 که این قانون تصویب شد، به یاد دارم که بسیاری از کسب و کارها، دفتر دوم خود را رها کردند و سیستم خود را شفاف کردند. اتفاقاً از آن سال به بعد، حتی درآمد سازمان امور مالیاتی نسبت به گذشته بیشتر شد. یعنی با وجود آنکه نرخ مالیات از 65 درصد پلکانی به 25 درصد ثابت رسید، درآمد سازمان امور مالیاتی بیشتر شد.

بخشی پیشنهاد جدید سازمان امور مالیاتی را بر شفافیت بنگاه‌ها تاثیرگذار دانست و افزود: این اقدام باعث کم شدن فرار مالیاتی و شفافیت بیشتر کسب و کارها خواهد شد. کاهش نرخ مالیات از 25 درصد به 20 درصد در راستای همان سیاست سال 1380 است و قطعاً باعث شفافیت بیشتر کسب و کارها و حذف بنگاه‌های دو دقتره خواهد شد. چراکه بنگاه‌هایی که دو دفتر دارند، در دسرهای زیادی هم دارند. مثلاً حسابدارشان از آنها باج می‌خواهد، یا ممکن است حتی مامور مالیاتی از آنها باج بخواهد.

بسیاری از بنگاه‌ها تمایل دارند که اگر سیستم مالیات و نرخ مالیاتی منطقی و درست باشد، کسب و کار خود را شفاف کنند و دفتر دوم خود را کنار بگذارند تا از ددرسرهایی که گفتم نجات پیدا کنند.

شفافیت بیشتر با نرخ کمتر مالیاتی

بخشی ادامه داد: پیشنهاد سازمان امور مالیاتی جای تقدیر دارد. بنده اطمینان دارم که با این اقدام نه تنها درآمدهای سازمان امور مالیاتی کم نخواهد شد، بلکه قطعاً بیشتر خواهد شد. چون تجربه سال 80 ثابت کرده که اتخاذ چنین سیاستی منجر به افزایش درآمدهای مالیاتی خواهد شد.

این اقتصاددان ضمن اشاره به قانون لافر در اقتصاد، اظهار کرد: این قانون بیان می‌کند که هر چقدر نرخ‌های مالیاتی پایین بیاید، اقتصاد شفاف‌تر و درآمدهای مالیاتی بیشتر خواهد شد. این موضوع در آمریکا و برخی کشورهای دیگر جواب داده است.

به نظر می‌آید اگر این پیشنهاد اجرایی شود و مالیات ارزش افزوده را نیز به درستی اجرا کنیم، در سال آینده جهش قابل توجهی در وصول مالیاتی خواهیم داشت و فرار مالیاتی کاهش پیدا خواهد کرد. عضو انجمن اقتصاددانان ایران در پاسخ به سوال تجارت نیوز مبنی بر اینکه آیا بهتر نیست دولت تمرکز بیشتری بر روی مالیات ارزش افزوده داشته باشد، گفت: مالیات ارزش افزوده اقدام کاملاً درستی است. کسب و کارهایی که از این نوع مالیات گله مند هستند، از این بابت است که نگران ایجاد شفافیت هستند.

چراکه می‌دانید مالیات ارزش افزوده را هیچ بنگاه و تولیدکننده‌ای خودش پرداخت نخواهد کرد؛ بلکه مصرف‌کننده نهایی آن را می‌پردازد. اما چون برخی تمایل ندارند تا گردش مالی و عملکرد آنها مشخص شود، به همین دلیل در پشت سنگر دفاع از مصرف‌کننده قرار می‌گیرند.

بخشی افزود: مشکل دیگر مالیات ارزش افزوده این است که دولت در مورد تعمیم آن به تمام صنایع، مقداری کند عمل کرده است. به طوری که برخی صنایع را شامل می‌شود و برخی دیگر را خیر.

به نظر می‌آید اگر در تعمیم دادن این نوع مالیات درست عمل کنیم، قطعاً مالیات ارزش افزوده خیلی می‌تواند تاثیرگذار باشد. کمابینه در حال حاضر نیز با وجود آنکه کمتر از ده سال از اجرایی شدن این نوع مالیات می‌گذرد، اما چیزی در حدود 55 درصد وصولی مالیات کشور را دربرمی‌گیرد.

به نظر می‌آید اگر سیستم مالیات بر ارزش افزوده به طور کامل اجرا شود، بعید نیست که حجم این نوع از مالیات به بالای 70 درصد از وصول کل مالیات شود. همان طور که در اکثر کشورهای جهان، بالای 70 الی 80 درصد مالیات وصولی، از مالیات ارزش افزوده است.

این اقتصاددان در پایان گفت: مزیت دیگر این نوع از مالیات آن است که هزینه وصول آن بسیار جزئی و فساد در آن بسیار کمتر است.

باید دید در شرایطی که تولیدکنندگان و بنگاه‌های اقتصادی از رکود شدید رنج می‌برند، اجرایی شدن پیشنهاد سازمان امور مالیاتی تا چه حد می‌تواند چرخ تولید را در کشور به حرکت درآورد.